

Nasreddin

Nasreddin je pravděpodobně skutečná postava z 13. století Blízkého východu a severní Afriky (prý se narodil a žil v městečku Akšehíru v maloasijské Anatólíi – v dnešním Turecku). Svými činy se dostal do lidové slovesnosti. Hodža znamená učitel, mistr nebo mohamedánský duchovní, efendi je zdvořilé oslovení vzdělaného muže.

Jednou si hodža Nasreddin půjčil od souseda hrnec. Když jej vracel, zpozoroval, že si v něm zapomněl malý kastrůlek, a chtěl si ho vzít.

„Ne, ne,“ křikl lakomý soused, „to je můj kastrůlek, nechte ho tu.“

„Samozřejmě,“ řekl Nasreddin, „jakpak ne. To je patrně mládě toho vašeho hrnce, které se u mne narodilo.“

„Tak, tak,“ souhlasil soused, „to víte, že ano.“ A kastrůlek si skutečně nechal.

Uplynul nějaký čas a hodža si od souseda vypůjčil hrnec znova. Když jej pak dlouho nevracel, začal být soused netrpělivý, až konečně jednoho dne zaklepal a pro hrnec si přišel.

„Co chcete?“ zeptal se hodža.

„Svůj hrnec, co jsem vám půjčil.“

„Ale jeje, zrovna za něj držím smutek. Představte si, taková mrzutá věc - on ten chudinka hrnec umřel. Nu, ještě že nás nepotkalo nic horšího.“

Soused zůstal koukat s otevřenou pusou, a když se vzpamatoval, povídá:

„A jakpak to, že umřel, to snad ne?!“

„Umřel, je po smrti,“ řekl Nasreddin.

„Hodžo efendi,“ zakvílel soused, „copak je možné, aby hrnec umřel? Hrnec? Ne, tomu nevěřím.“

„Že se mu narodilo mládě, tomu jste věřil,“ pravil hodža, „ale že umřel, tomu nevěříte?“

Jednou v noci vnikl do hodžova domu zloděj a bral všechno, co mu padlo do rukou. Hodža Nasreddin to pozoroval, ale nechal zloděje krást. Až když ničema odcházel, posbíral okradený Nasreddin, co zbylo, naložil si to na záda a šel tiše za zlodějem. Když pak zloděj vcházel s kořistí do svého domu, Nasreddin se připojil a hrnul se za ním.

„Co tady chceš? Co lezeš do mého domu?“ křikl na něho zloděj.

„Do tvého domu? Ty tady bydlíš?“ zeptal se hodža. „Ach tak! Já myslel, že se stěhujeme!“

Hodža byl v jedné cizí vesnici na návštěvě, a co se mu nestalo – ztratil se mu jeho kožený cestovní vak. Co teď, kde hledat? Třeba ho někdo ukradl.

I svolal si všechny lidi z té vesnice, postavil se před ně a se zdviženým prstem zvolal:

„Poslyšte dobře, co vám řeknu: Buď najdete můj vak, anebo uvidíte, co udělám!“

Lidé se zalekli, dali se do hledání a nakonec vak přinesli. Když ho měl majitel zpátky, všem se jim ulevilo. Samozřejmě jim ale vrtalo hlavou, co by se stalo, kdyby se byl vak nenašel, a tak se zeptali:

„Hodžo efendi, buď tak laskav, řekni nám, prozrad' nám, co bys udělal, kdybychom ti vak nepřinesli?“

„Nu, co bych udělal, řeknu vám to upřímně, milí přátelé – v tom případě bych si vzal takový malý kobereček, co mám doma, a ušil bych si nový.“

Jednou pozvali hodžu Nasreddina na hostinu do bohatého domu. Byla tam samá paráda, a hodži, který přišel ve starých šatech, si nikdo nevšiml. Sebral se tedy a nepozorovaně zmizel. Doma se převlékl do drahých šatů, přes ramena si přehodil nádherný kožich a vnesl se mezi hodovníky znova.

Jen ho uviděli, hned ho šli uvítat až ke dveřím a s veškerou uctivostí ho posadili do čela stolu. Začali ho obnášet nejlepšími pokrmy a pobízeli ho a nutili do jídla.

„Je to pro nás velká čest, prosím, jen račte, berte si, poslužte si, hodžo efendi.“

Nasreddin sundal kožich z ramen, přidržel ho u stolu a začal mu poníženě domlouvát: „Prosím, co račte - vyberte si podle chuti...“

Všichni zůstali celí zaražení, co to znamená, a ptali se rozpačitě:

„Jak to, proč, hodžo efendi, kožich přece...“

„Ale jakpak ne,“ odpověděl Nasreddin, „kožich si jistě dá říct. Všechna ta úcta patří jemu, tak co by se nenajedl?“

Nasreddin šel kolem cizí zahrady s krásnými meruňkami, dostal na ně chuť a vylezl si na strom. Přijde majitel a volá:

„Co tam děláš? Co to vidím na tom stromě?“

„Já jsem slavík,“ povídá hodža.

„Slavík, vida – tak zpívej!“

Hodža začal zpívat, mizerně, to se rozumí, na slavíka to nevypadalo.

„Tahle že zpívá slavík!“ okřikl ho majitel zahrady. „Moc toho neumíš.“

„Však jsem taky teprve začátečník,“ odpověděl hodža a oba se dali do smíchu.

FRYNTA, Emanuel. *Moudří blázni: Knížka historek, pohádek, povídek a veršů o moudrém bláznovství a bláznivé moudrosti*. 2. vyd. Praha: Albatros, 1976.

- 1) Kdo byl Nasreddin a odkud pochází?
- 2) Komu pomáhal, koho trestal?
- 3) Svou krátkostí a pointou (vyvrcholením) připomíná vyprávění jiné texty krátké epiky. K čemu bys je přirovnal?
- 4) Jak potrestal lakomého souseda?
- 5) Proč nabízel pokrmy kožichu?
- 6) Srovnej Nasreddina s Bratrem Palečkem.

Řešení:

- 1) Nasreddin byl vzdělaný člověk Blízkého východu.
- 2) Trestal každého, kdo prováděl špatnosti. Cíleně nepomáhal žádné skupině obyvatel ani jednotlivcům.
- 3) K vtípu.
- 4) Nevrátil mu hrnec – prý mu zemřel.
- 5) Protože pouze v honosném šatě si ho lidé předcházeli – projevovali úctu podle zevnějšku, ne podle člověka a jeho vlastností.
- 6) Paleček cíleně stranil chudým, příběhy o Nasreddinovi jsou víc vypointované.